

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum nasci competat naturæ, an personæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

facta est virtute filii que quidem virtus communis est Filio, Patri, & Spiritui sancto, & non per aliquod doni gratiæ collatum Filio, ergo esse hominem non cõpetit ei proprie per aliquam prædestinationem, minor patet de se. Maior similiter manifesta est, quia vna de conditionibus prædestinationis est, quod id ad quod aliquis prædestinatur cõueniat ei ex aliquo dono gratuito, & non virtute propria.

9 Quod autem altera sit minus propria (hæc scilicet) homo prædestinatus est esse filius Dei, probatur sic, illud quod conuenit alicui, nec sequitur ipsum naturam, vel tempore non conuenit ei per prædestinationem, sed esse filium Dei non sequitur hominem de quo prædicatur, nec naturam, nec tempore ut dictum fuit in quæst. præce. ergo non conuenit ei per prædestinationem. Non potest ergo verè & proprie dici quod homo sit prædestinatus esse filius dei, & minus potest hoc dici quod filius dei prædestinatus esse homo, quia quo minus hæc sit propria solum obicit quod esse hominem cõuenit filio Dei per aliquod factum propria virtute eius, nihilominus tamè illud est factum gratiæ, quia vnio naturæ humanæ cum supposito diuino est factum merè gratuitum. Et ideo potest aliquo modo tolerari quod conueniat ei per gratiam. Sed in alia propositione obicit totaliter tertia conditio prædestinationis, scilicet quod illud ad quod aliquis prædestinatur sequatur ipsum saltem ordine naturæ obicit etiã aliquo modo secunda conditio, quia cum homo sit nomen suppositi quod non est in Christo nisi vnum tantum, & illud per naturam habet quod sit filius Dei, non potest ipsi competere per gratiam, sed si competere ei in quantum homo est per gratiam vnionis, quia tamen illa vnio sic virtute suppositi quod importatur nomine hominis, ideo adhuc remanet eadem proprietates quantum ad secundam conditionem prædestinationis.

10 Patet ergo quod neutra dictarum propositionum est omnino propria, proprie tamen diceretur quod humana natura fuit prædestinata vniri filio Dei, & quia ex tali vnione verificantur hæc propositiones Deus est homo, & homo est Deus, ideo potest dici quod prædestinatum fuit Deum esse hominem, & hominem Deum esse, sed ex hoc non sequitur quod priores propositiones sint veræ & propriae, sicut non sequitur factum est quod homo esset deus, ergo homo factus est Deus, quia factum esse, vel prædestinationem esse non sunt determinationes compositionis, ut dictum fuit in præcedenti quæstione.

11 Ad primum argu. dicendum quod minor propositio quæ sumitur ex dicto Apostoli potest exponi sicut putat Origenes sic (scilicet) qui factus est ex semine Dauid secundum carnem, id est, qui factus est homo qui homo prædestinatus est vt sit ibi punctus, est filius Dei in virtute, & sic sensus quod Christus in quantum homo est prædestinatus, & nihilominus est filius Dei ratione suppositi, & iste sensus non concludit quod ista sit verè homo est prædestinatus esse filius Dei. Alio modo potest dici quod secundum consuetudinem scripturæ aliquid dicitur fieri quando innotescit, hoc ergo quod est esse filium Dei potest accipi dupliciter vel secundum rei veritatem, vel secundum euidenciam, seu manifestationem, si primo modo sic falsa est vel non est propria propter rationem quæ dicta fuit. Si secundo modo sic est vera, & est sensus, hic homo prædestinatus est esse filius Dei (id est) vt appareat euidenter esse filius Dei, quod factum fuit præcipue in resurrectione, vnde & ipse tunc dixit data est mihi omnis potestas in caelo & in terra, Mat. vii. Et hæc expositio videtur concordare textui sequenti, sequitur enim post prædicta verba, Qui prædestinatus est filius Dei in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum.

12 Ad secundum dicendum quod vnio naturæ humanæ cum diuina persona quæ facta est in tempore per gratiam, & præordinata à Deo ab æterno verè potest dici prædestinata est qua vnione sequitur verificatio illarum propositionum Deus est homo, & homo est deus, sed non propter hoc sequitur quod illæ propositiones sint veræ filius Dei prædestinatus est esse homo, &c. Nisi sub illo sensu improprio prædestinatum est quod Deus sit homo & homo Deus. Prædestinatio enim est præordinatio factorum non verificationis propositionum quantum ex factis sequatur aliquarum propositionum verificatio.

13 ARGUMENTVM verò in oppositum licet sit

ad veram conclusionem tamen deficit, quia non est simile de hac propositione Deus prædestinatus est esse homo & Petrus prædestinatus est esse homo, quia homo & Petrus dicunt idem supposito & natura, idem autem non prædestinatur ad seipsum nomine autem hominis & Dei non idem importatur formaliter quo ad naturam. Et quantum homo non dicatur equiuocè de Christo & de Petro attendendo ad naturam humanam quæ est eiusdem rationis in utroque, attendendo tamè ad suppositum dicitur de eis equiuocè vel saltem analogicè.

Sententia huius distinctionis. VIII.
in generali & speciali.

Post prædicta inquirendum. Superius determinauit Magister de his quæ conueniunt Deo incarnato, quæ sunt experimentia vnionem. Hic determinat de aliis quæ sunt consequentia ipsam vnionem. Et diuiditur in duas. Primo determinat quid cõmunicatur est vni naturæ, ex vnione vnus ad alteram. Secundo determinat de his quæ conueniunt personæ diuinæ, ratione naturæ assumptæ dist. 10. Solum etiam à quibusdam inquiri. Prima in duas. Primo determinat quid cõueniat naturæ diuinæ, ex vnione ad humanam. Secundo, quid conueniat naturæ humanæ, ex vnione ad diuinam di. 10. Præterea inuestigari oportet. Prima in duas. Primo enim inquiri vtrum diuina natura ex vnione ad humanam debeat dici nata. Secundo autem an Christus ratione duplicis naturæ, possit dici bis natus, quæri solet. Hæc est diuisio, &c.

2 IN speciali sic procedit, & primo proponit quæstionem, vtrum natura diuina debeat dici nata, sicut incarnata. Et ostenditur primo, quod non, quia non dicitur nata de patre, ergo non debet dici nata de virgine. Postea ostendit contrarium, quia natura diuina assumpsit humanam naturam, ergo natura diuina debet dici nata. Et respondet Magister, quod si intelligatur natura pro persona. Dicendum quod sic fuit nata, sed si intelligatur natura diuina pro essentia. Dicendum quod non, vnde vbiq; inuenitur natura diuina nata debet intelligi natura pro persona. Postea querit vtrum Christus debeat dici bis natus, sicut dicitur Dei filius & hominis, & respondet quod sunt ipsius due natiuitates, habuit enim æternam & temporalem natiuitatem: quia fuit Patri coæternus, & in seculo natus. Quod confirmat autoritate Augustini & Damasceni. Et in hoc terminatur, &c.

QUESTIO PRIMA.

Vtrum nasci competat naturæ an personæ.

Tho. 1. q. 35. ar. 2.

Circa distinctionem istam queruntur tria. Primo cui competat nasci, vtrum naturæ an personæ. Secundum est, vtrum in Christo fuerint due natiuitates. Tertium, vtrum in Christo sint due filiationes. Ad primum sic proceditur. Et videtur quod naturæ humanæ cõpetat nasci, quia denominatio sit secundum conuenientiam, sed natura à nascendo nomen suscepit: vt habetur. 1. meta. ergo ipsi proprie competit nasci.

2 Item illud proprie nascitur quod per natiuitatem accipit esse, sed per temporalem natiuitatem Christi persona non accipit esse, sed natura humana, ergo videtur quod nasci magis competat naturæ quam personæ.

3 IN contrarium est quod dicit Damasc. lib. 3. nasci est hypostasis non natura.

4 RESPONSO. Dicenda sunt duo. Primum est quia sit nasci. Secundum est cui conueniat.

5 QVANTVM ad primum sciendū est, quod cum generari cõmune sit omnibus, quæ per viam naturæ procedunt de non esse ad esse, nasci tamen competit solum viuentibus quorum generatio fortitur triplex nomē secundum specialia quæ inueniuntur in ea. Primum enim species, ciale quod inuenitur in generatione viuentium est quod aliquid descenditur à generante quod est principium generationis, scilicet semen, vel aliquid loco feminis. Secundum est, quod generatio viuentium est per modum exitus cuiusdam à generante, & secundum sequitur ad primum. Tertium est, quod viuentia quandā colligationem habent ad principium suæ generationis, sicut colligatur fructus

fructus arbori, vel embrio matri. Ratione primi dicuntur viuentia gigni, vel genita esse, ratione secundi dicuntur oriri, & istud etiam non conuenit inanimatis nisi secundum quandam similitudinem, sicut fol dicitur oriri in quantum exit de occulto ad manifestum. Ratione tertii dicuntur nasci: unde & nata dicuntur quasi adnata, id est coniuncta. Sic igitur natiuitas, vel nasci est generatio, vel generari in viuentibus.

6 H O C supposito dicendum est, quantum ad secundum quod nasci proprie conuenit personae tanquam illi qui nascitur, sed naturae conuenit tanquam illi quo nascitur. Et hoc patet tripliciter accipiendo nasci pro eo quod est generari. Primum sic, sicut se habet generare ad generationis principium, sic se habet generari ad generandi terminum, sed generationis principium, tanquam illud quod generat est suppositum, quia actiones sunt suppositorum. Natura autem est illud quo, vel cuius virtute suppositum generat. Sic enim generatio est opus naturae secundum Damascum, ergo similiter terminus generationis est suppositum, tanquam illud quod generatur. Natura autem est illud quo suppositum generationem terminat. Secundum sic, generatio est via ad esse ergo sicut conuenit alicui esse, ita & generari, sed suppositum proprie est, natura autem est illud quo suppositum est, ergo suppositum est id quod generatur, natura autem illud quo generatur. Tertio sic, sicut se habet diuina natura in filio ad generationem aeternam, ex patre, sic se habet natura humana in Christo ad generationem temporalem ex matre, sed natura diuina non est illud quod generatur ex patre, sed est id quo filius generationem terminat, ergo similiter natura humana in ipso non est quod generatur ex matre, sed est illud quo filius generationem terminat. Ex quo patet quod cum generari in viuentibus sit idem quod nasci, suppositum est illud quod nascitur. Sed natura est, est illud quo nascitur.

7 A D primum argumentum dicendum, quod denominatio motus & actionis est a termino, non autem a subiecto nisi ratione termini, & quia nasci est via ad naturam, ideo vnum ex altero denominatur quantum natura non sit illud quod nascitur, quia illud quod proprie nascitur non includit solum terminum, sed subiectum cum termino, vel aliquid se habens ad modum subiecti secundum nostrum modum intelligendi.

8 A D secundum dicendum, quod per temporalem natiuitatem Christi natura humana non accepit proprie esse, sed oppositum mediante natura. Propter quod proprie natura non dicitur nasci, sed suppositum ratione naturae.

QVÆSTIO SECVNDA.

Vtrum in Christo fuerint plures natiuitates.

Tho. 3. q. 35. ar. 2.

A D secundum sic proceditur. Et videtur quod in Christo non fuerint plures natiuitates, quia illa quae sunt diuersarum rationum non connumerantur, non enim bene dicitur quod canis celestis & terrestris sunt duo canes, sed natiuitas aeterna Christi, & temporalis non sunt vnus rationis, ergo non possunt dici duae natiuitates.

2 Item si in Christo essent duae natiuitates Christus posset dici bis natus, sed illud non potest dici, ergo nec aliud. Probatio minoris, quia ratione illius quod aduenit alicui post completum esse non potest dici aliquis natus, sicut homo non dicitur natus de nouo si adueniat ei capillus, sed humanitas aduenit filio Dei post completum esse, ergo ratione eius non potest dici natus.

3 I N contrarium est Damascus, lib. qui dicit quod confitemur Christi duas natiuitates, vnam quae ex patre aeternam. Aliam quae est in vltimis temporibus propter nos. Et beatus Aug. dicit quod Christus potest dici bis fuisse natus.

4 R E S P O N S I O. Dicenda sunt duo. Primum est, quod in Christo fuerunt proprie duae natiuitates. Secundum est, quod propter duas natiuitates non potest dici proprie bis natus.

5 P R I M V M patet dupliciter. Primum sic, vtendo nomine generationis pro natiuitate, sicut prius, quia sicut se habet generatio actiue accepta ad generationis principium, sic se habet generatio passiuè accepta ad generationis terminum, sed generatio & vniuersaliter omnis actio

sequitur in vnitate, & pluralitate perfectum principium quod generans generat, & non suppositum quod generat: nam si formae quae sunt principium generationis, vel actionis sint plures, & suppositum vnum, actiones erunt plures, sicut eadem aqua per frigiditatem in frigidat, & per humiditatem humectat, si autem supposita sint plura, forma autem vna per quam agunt, actio erit vna, sicut pater & filius, vna spiratio ne spirant Spiritum sanctum, propter vnā vim spiratiuam quae est in eis, ergo similiter generatio passiuā magis sequitur in vnitate, & pluralitate, illud quo suppositum terminat generationem, scilicet naturam, quae ipsum suppositum, cum igitur in Christo sint duae naturae (scilicet diuina per generationem aeternā acquisita, & humana per temporalem.) Patet igitur quod generatio Christi aeterna, & temporalis est duplex, & non vna, qualibet autem habet rationem natiuitatis cum sit in natura viuentis, ergo in Christo fuerunt duae natiuitates. Secundum sic, nullus dicitur filius alterius nisi ratione alicuius natiuitatis, sed Christus dicitur filius Dei patris, & virginis matris, ergo vtrunq; est secundum aliquam natiuitatem, sed secundum aeternam natiuitatem, quae ex patre est, non potest dici filius matris, ergo secundum aliquam natiuitatem, & sic erant plures.

6 S E C V N D V M patet, scilicet quod non potest proprie bis dici natus, quia bis dicitur proprie numerationem actus per interruptionem mensurae: sed duae natiuitates Christi non numerantur per interruptionem mensurae, ergo propter duas natiuitates non potest dici Christus proprie bis natus. Maior patet, quia cum actus numeretur tripliciter, scilicet ex subiecto: quia est in alio & alio subiecto: & ex terminis: quia est aliud & aliud quod agitur, & mensura: quia interpolatim agitur, hoc aduerbiū bis non dicit numerationem actus ex subiecto vel ex terminis, sed solum illam quae est per interruptionem mensurae: si enim duo legantur simul eundem librum, aut si duo libri simul legantur, liber non dicitur bis lectus, sed solum quando tempus interruptur: quia legitur diuersis horis: ergo hoc aduerbiū bis dicit solum numerationem actus quae est per interruptionem mensurae. Minor similiter patet, quia duae natiuitates Christi non numerantur per interruptionem mensurae: quia nec habent, nec habere possunt eandem mensuram, non interruptur autem nisi quod natiuitas est esse vnum: quare patet quod Christus propter duplicem natiuitatem non potest dici proprie bis natus, sed quia non seruamus semper omnimodam proprietatem loquutionis potest largè loquendo dici, quod sicut Christus habuit duas natiuitates, sic fuit bis natus, & sic loquitur beatus Augustinus.

7 A D primum argumentum dicendum quod illa quae sunt diuersarum rationum quando sunt pure aequiuoca non connumerantur sub eodem nomine, sicut ponebatur exemplum de cane celesti & terrestri, sed quando sunt analogae connumerari possunt, bene enim dicitur quod sapientia diuina & humana sunt duae sapientiae, duae autem natiuitates Christi participant rationem natiuitatis analogae propter quod possunt adinuicem connumerari.

8 A D secundum dicendum, quod non sequitur si in Christo sunt duae natiuitates quod fuerit bis natus, quia bis dicitur numerum actus secundum interruptionem mensurae: quod non potest inueniri inter duas Christi natiuitates, vel concedatur largè loquendo. Et cum dicitur postea quod per illud non potest dici aliquis natus quod aduenit ei post esse completum. Dicendum quod verum est si illud non sit natura viuens, quia nasci non est nisi secundum naturam viuentem, vel dato quod sit natura viuēs si pertineat ad idem suppositum, sicut forte est de capillo respectu hominis qui se habet ad hominem, sicut planta ad terram ex qua trahit humorem, vel si pertineat non pertineat ad totum, sed ad partem, natura autem humana adueniens Christo est natura viuēs, & pertinet ad idem suppositum, & secundum totum. Propter quod secundum eam potest dici Christus natus.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum in Christo sint duae filiationes.

Tho. 3. q. 35. ar. 5.

A D tertium sic proceditur. Et videtur quod in Christo sint plures filiationes: quia relatio realis non potest aduenire alicui sine reali mutatione facta, secundum aliquid absolutum in ipso vel in altero, sed humana natura